

การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด

Buddhist Application for Promoting People's Political Participation in Roi-Et Province

พระครูปริยัตินิเวศน์¹, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์² และ สุรพล สุธะพรหม³

Phrakhrui Pariyatworamathee¹, Termsak Thong-In² and Surapon Suyaprom³

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹²³Doctor of Philosophy (Political Science), Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Email: pariyatworamathee.thi@mcu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5415-4019>

¹Email: Konkae122@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4504-6873>

¹Email: surapol.soc@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4006-4311>

Received 13/10/2022

Revised 20/10/2022

Accepted 20/10/2022

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้ไปสู่แก่นแท้ของระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด (3) เพื่อเสนอรูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด รูปแบบการวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 8 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.943 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 7 เขตการเลือกตั้ง จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการสังเกตการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเข้าหุ้้นส่วนทางการเมือง ด้านจิตวิทยาทางการเมือง การมีความสนใจทางการเมืองมากทำให้ผู้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาการเมืองได้เร็วขึ้นถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างยิ่ง ด้านการประยุกต์หลักธรรมอภิธานิธรรม 7 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น การหมั่นประชุมกันก่อให้เกิดการสื่อสาร การแสดงออกและสร้างความเข้าใจและการยอมรับต่อกัน กำหนดกฎเกณฑ์เป็น

[755]

Citation: พระครูปริยัตินิเวศน์, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และ สุรพล สุธะพรหม. (2565). การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(5), 755-770

Pariyatworamathee, P., Termsak Thong-In, T., & Suyaprom, S., (2022). Buddhist Application for Promoting People's Political Participation in Roi-Et Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 755-770; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.123>

ระเบียบเป็นแนวทางเดียวกันจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการเมืองได้เพราะมีความเป็นประชาธิปไตย และสามารถสำเร็จได้ตามเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม (2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวพหุพจน์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเท่ากับ 0.174 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพหุพจน์ (R^2) เท่ากับ 0.30 แสดงว่าชุดของตัวพหุพจน์ สามารถพยากรณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 30.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มีความเชื่อมั่น 95%) และมีค่ามาตรฐานการทำนายที่วิเคราะห์ได้อยู่ที่ระดับ 2.063 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ แสดงว่าตัวแปรพหุพจน์ทั้ง 14 ปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (3) รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (3.1) ระดับการสังเกตการณ์ทางการเมือง (3.2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ (3.3) การเข้าหุ้นส่วนทางการเมือง และรูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถแบ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยการส่งเสริมใน 3 ภาคส่วนคือ อันดับแรกในภาคส่วนระดับปัจเจกบุคคล อันดับที่สองคือ ภาคส่วนองค์กรในระดับท้องถิ่นหรือระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนระดับที่สามารถกำหนดนโยบายหรือระดับรัฐบาลกลางหรือหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย

คำสำคัญ : พุทธธรรมมาภิบาล; การส่งเสริม; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

Political participation is one of the elements in driving democratic regimes towards the essence of a political regime that belongs to the people, by the people, and for the people, according to the Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017. It has given people more opportunities to participate in democratic politics. Therefore, the objectives of this research were (1) To study the general condition of promoting political participation of people in Roi Et Province. (2) To study the factors affecting the promotion of political participation of the people in Roi Et Province. (3) To propose a model for applying Buddhist good governance principles to promote the political participation of people in Roi Et Province. This research model is a combination of methods. The qualitative research used in-depth interviews with 18 key informants or persons. The data were analyzed by descriptive content analysis and a specific group discussion of 8 figures or persons, and the quantitative research used a questionnaire with total confidence of 0.943. Data were collected from the sample group, i.e. people who had the right to vote aged 18 years and over in Roi Et Province, all 7

[756]

Citation: พระครูปริยัติธรรม, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ และ สุพล สุขะพรหม. (2565). การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(5), 755-770

Pariyatworamthee, P., Termsak Thong-In, T., & Suyaprom, S., (2022). Buddhist Application for Promoting People's Political Participation in Roi-Et Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 755-770; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.123>

constituencies, amounting to 400 samples. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows: (1) The general condition of promoting political participation of the people in Roi Et Province. Community environment People in Roi Et province participate in politics divided into 3 levels: political observation level Political Contributions and Political Partnerships political psychology having a strong interest in politics allow people to become more involved in politics. causing faster political development is a factor that greatly affects political participation. In terms of applying the principles of the Abnormal Dhamma 7, promoting political participation of the people in Roi Et Province, Regular meetings lead to communication. Expression and building understanding and acceptance of setting rules and regulations, in the same way, will lead to participation in politics because it is democratic and can be achieved according to the goals of the activities. (2) The results of the analysis of factors affecting the promotion of political participation of the people in Roi Et province revealed that the multiple correlation coefficient (R) between a set of factors or predictors and the promotion of political participation of People in Roi Et Province is equal to 0.174. And the forecast coefficient (R²) equal to 0.30 indicates that the set of forecasters can predict the promotion of political participation of the people in Roi Et Province by 30.0%, with a statistically significant level of .05 (95% confidence) and the analytical prediction standard was 2.063, which is an acceptable value. It shows that all 14 predictive variables have no relationship between them at all. which is an acceptable value. (3) The model of applying Buddhist good governance principles to promote political participation of people in Roi Et province found that people in Roi Et Province had 3 levels of political participation: (3.1) political observation level, (3.2) political participation, and (3.3) political partnership. And the model of applying Buddhist good governance principles to promote the political participation of people in Roi Et province can be divided into promoting political participation of people in Roi Et province. It consists of promotion in 3 sectors: the first is the individual sector, the second place is relevant local or provincial corporate sectors, and the sector at the level that can set the policy, or at the federal level or the central authority involved in policy making.

Keyword: Buddhadhamma; Promoting; Political Participation

บทนำ

ยุคการเมืองปัจจุบันทำให้การปกครองเป็นประชาธิปไตยและตามหลักธรรมาภิบาลก่อให้เกิดการปรับตัวในภาครัฐ และภาคประชาชน โดยการปรับเน้นให้ภาคประชาชนเป็นศูนย์กลางและเสริมสร้างสังคมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับในรูปแบบการปกครองเพื่อให้สอดคล้องตามหลักประชาธิปไตยกับความต้องการของประชาชน โดยส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการมีจิตสำนึกรับผิดชอบตามหลักธรรมาภิบาล (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551) การที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งในระบอบประชาธิปไตยในกระแสโลกาภิวัตน์ได้จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตามหลักธรรมาภิบาลหรือภายใต้การปกครองประชาธิปไตย จึงเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม การเมืองและด้านเศรษฐกิจ ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนเกิดความยุติธรรมมีความโปร่งใส และสร้างการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหลักที่สำคัญสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขนั้น สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้ไปสู่แก่นแท้ของระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้น และง่ายขึ้นโดยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองเริ่มตั้งแต่กระบวนการการเลือกตั้งที่มา และคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาหลักเกณฑ์ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง และเพิ่มหลักการให้กับการออกเสียงประชามติ โดยให้ผลของการออกเสียงประชามติเป็นการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีหรือให้มีผลเป็นข้อยุติได้ซึ่งแต่เดิมผลของประชามติเป็นเพียงแค่การให้คำปรึกษาเท่านั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นที่เป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองประชาธิปไตย(อารีย์วรรณ พูลทรัพย์, 2554) ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยสังคมใด จะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยที่สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้น มีความเป็นประชาธิปไตยต่ำถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้น มีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงอีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตนคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้

เพื่อให้สังคมไทยได้รับรู้และตระหนักถึงภัยจากการขาดธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงการส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสในระบบการปกครองหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐและการเสริมสร้างองค์กรปกครองที่ใสสะอาดเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการลด และขจัดการขาดธรรมาภิบาลรูปแบบปกครองให้หมดสิ้นไปทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำไปสู่การวางแผนพัฒนาธรรมาภิบาลอย่างเป็นขั้นตอน จุดมุ่งหมายสำคัญที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น จึงต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้นคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงแบบวิธีการทำงานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกล่าวคือ

[758]

Citation: พระครูปริยัติวรเมธี, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ และ สุพล สุขะพรหม. (2565). การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(5), 755-770

Pariyatworamethee, P., Termsak Thong-In, T., & Suyaprom, S., (2022). Buddhist Application for Promoting People's Political Participation in Roi-Et Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 755-770; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.123>

ส่งเสริมให้ระบบการปกครองสามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมมาภิบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่ไปด้วย โดยที่ภาครัฐถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดภาคประชาชนมากที่สุด สำหรับประชาชนที่อาศัยในจังหวัดร้อยเอ็ดประชาชนนั้นประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ สภาพสังคมจึงเป็นแบบสังคมเกษตรกรรม ประเพณีค่านิยมยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่ก็ให้ความสนใจในการเมืองการปกครองหรือมีการแสดงออกละเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองพอสมควร เนื่องจากมีความเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ไกลตัวเกินไป โดยเฉพาะจากหลังปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เมื่อประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งจังหวัดร้อยเอ็ดเองได้มีความรู้ มีความเข้าใจในระบอบการเมืองเพิ่มมากขึ้น ได้รับอรรถประโยชน์ ตลอดทั้งได้รับการตอบสนองเอาใจใส่จากนักการเมือง องค์กรทางการเมืองที่มาจากการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้หันมาสนใจในเรื่องการเมืองการปกครองมากยิ่งขึ้น จากนั้นก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการเห็นการเมืองและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งมีการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเมืองการปกครองโดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย ได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดจากการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือที่เรียกอีกประการหนึ่งว่าประชาธิปไตยกินได้ (สนุก สิงห์มาตรและสัญญา เคนาภูมิ, 2558) แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าบทบาทการแสดงออกในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นยังขาดจิตสำนึกและการขาดซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องคอยกำกับการมีส่วนร่วมแบบจริงจังย่อมจะส่งผลต่อการเสริมสร้างศรัทธาต่อประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีหลักธรรมคอยยึดเหนี่ยวให้เกิดรักษาและหวงแหนประชาธิปไตยที่จะไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งมาแย่งชิงเอาไปจากประชาชนได้ การมีส่วนร่วมดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เพราะเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชนและสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างแรงกดดันหรือโน้มน้าวให้รัฐบาล ผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีอำนาจหรือผู้มีอิทธิพลได้หันมาช่วยเหลือประชาชนในการ ส่งเสริมกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เช่น การตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในอนาคต (ภูริวัจน์ ปุณยุตติปริดา, 2563) กระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2554)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาถึง การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จึงมุ่งที่จะทำความเข้าใจการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อประยุกต์ใช้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างไร และการ

เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร รวมถึงเพื่อการนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจ การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อประยุกต์ใช้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะทางวางแผนนโยบาย เพื่อพัฒนาองค์กรภาครัฐและภาคประชาชนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอรูปแบบการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีระดับการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมืองของประชาชน และปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ร่วมกันส่งผลต่อการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด” ซึ่งครอบคลุมประเด็น การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง, และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงเพื่อการนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 ด้าน ประกอบไปด้วย

1. ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ประกอบด้วย (1) สภาพแวดล้อมทางสังคม (2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (3) สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และ (4) สื่อมวลชน

2. ด้านจิตวิทยาทางการเมือง ประกอบด้วย (1) ความสนใจในทางการเมือง (2) ทศคติทางการเมือง และ (3) อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

3. ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาล: หลักอภิธานิธรรม 7 ประกอบด้วย (1) การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ (2) ความพร้อมเพียรกันประชุม (3) ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง (4) ความเคารพและรับฟังความคิดที่แตกต่าง (5) ไม่ใช้อำนาจควบคุม (6) เคารพต่อมติที่ประชุม และ (7) รักษาและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่ประชุมกำหนดร่วมกัน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง 3) การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และ 4) การแสดงประชามติและประชาพิจารณ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 7 เขตการเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,046,181 คน (สำนักงานสถิติ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2564)

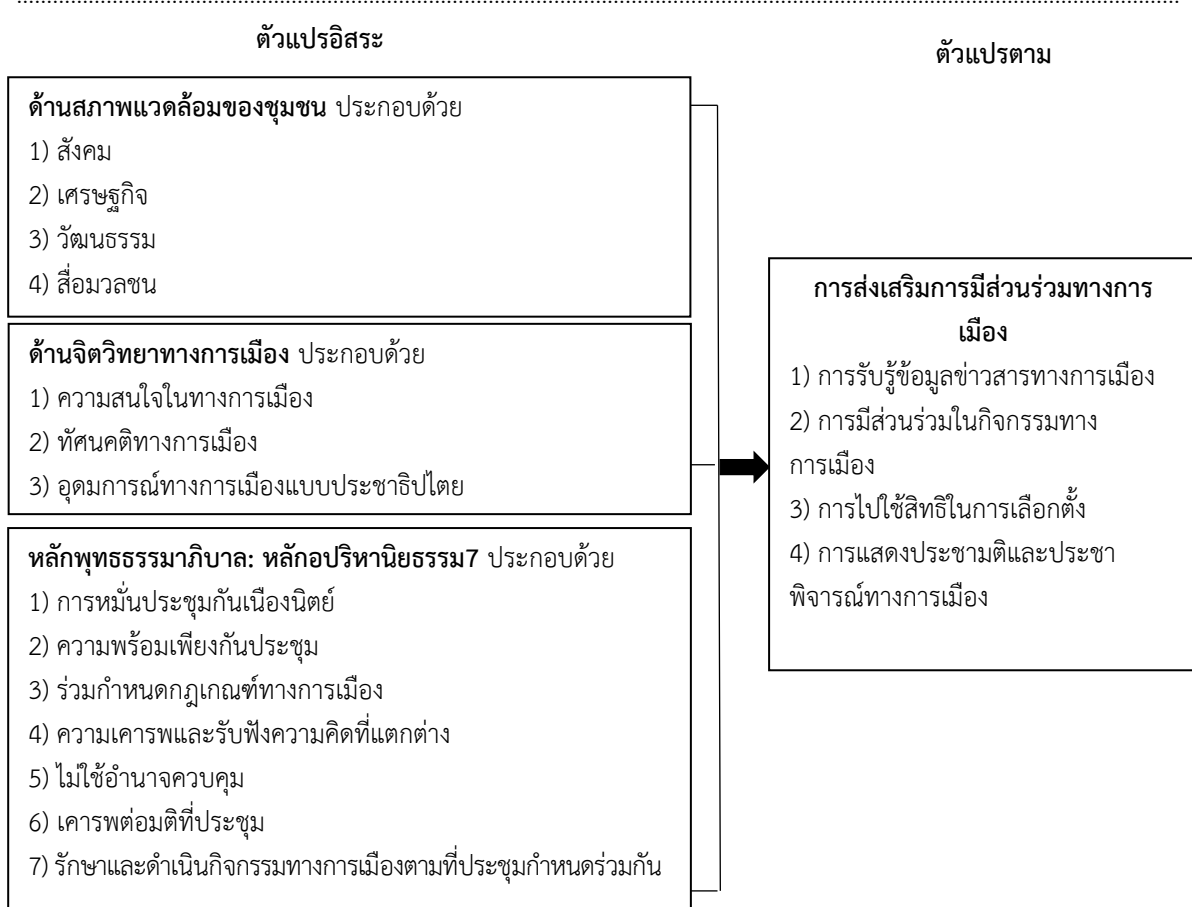
2) **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มนักวิชาการด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มตัวแทนประชาชน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

3) **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 7 เขตการเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,046,181 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยจำแนกตามพื้นที่การเลือกตั้งจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 7 เขตการเลือกตั้ง

4) **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 รวมเป็นระยะเวลา 20 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี กล่าวคือ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่มีผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดจัดให้มีขึ้นผ่านระบบออนไลน์ Zoom จำนวน 8 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (คำถามปลายเปิด) ในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 18 รูปหรือคน โดยมีประเด็นคำถามการวิจัย การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล : การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 18 รูปหรือคน สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น เมื่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์จากการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ โดยจะถามความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงสร้างไว้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านก็จะมีข้อมูลและมุมมองที่แตกต่างกันไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 21 รูปหรือคนใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการจำแนกองค์ประกอบของการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด นำเสนอผลสรุปการวิจัยและอภิปรายผลต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 7 เขตการเลือกตั้ง มีจำนวน 1,046,181 คน โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน กำหนดขนาดของกลุ่มเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากรโดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยประชาชนผู้มีสิทธิ์ในการเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 7 เขต เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการแจกไปยังประชาชนผู้มีสิทธิ์ในการเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 7 เขตได้ประชากรทั้งหมด 400 คน เพื่อการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล: ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องซึ่งได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 400 ชุด ซึ่งคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: (1) วิเคราะห์ทางสถิติ สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (จานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และ (3) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดโดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D.=0.82)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวม

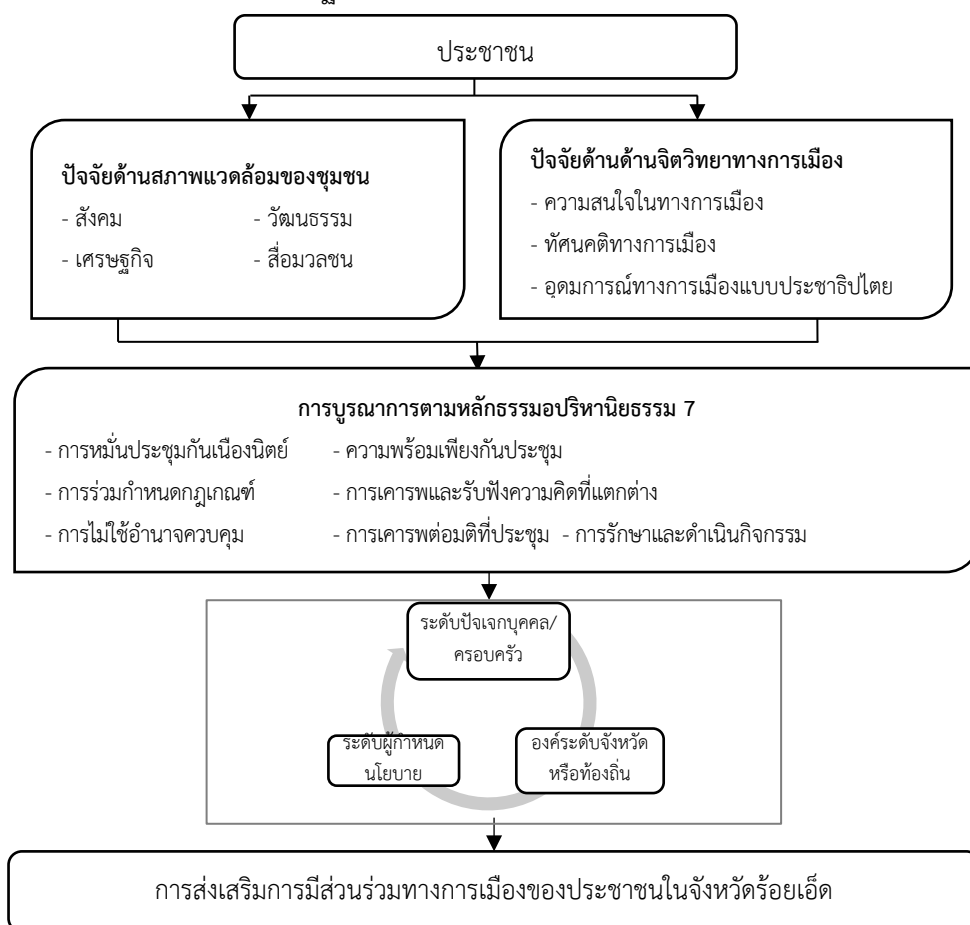
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	3.99	0.81	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	4.02	0.83	มาก
3. ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง	4.04	0.82	มาก
4. ด้านการแสดงประชามติและประชาพิจารณ์ทางการเมือง	4.03	0.82	มาก
รวม	4.02	0.82	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวพยากรณ์ทั้ง 14 ปัจจัยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเท่ากับ 0.174 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.30 แสดงว่าชุดของตัวพยากรณ์ทั้ง 14 ปัจจัย สามารถพยากรณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 30.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มีความเชื่อมั่น 95%) และมีค่ามาตรฐานการทำนายที่วิเคราะห์ได้อยู่ที่ระดับ 2.063 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 14 ปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้นั่นเอง

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพหุคูณด้วยกันกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

Model	R	R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.174 ^a	.300	.23391	2.063

3. รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน สรุปได้ว่าประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับการสังเกตการณ์ทางการเมือง 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3) การเข้าหุ้่นส่วนทางการเมือง และรูปแบบการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถแบ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การส่งเสริมใน 3 ภาคส่วนคือ อันดับแรกในภาคส่วนระดับปัจเจกบุคคล อันดับที่สองคือ ภาคส่วนองค์กรในระดับท้องถิ่นหรือระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนระดับที่สามารถกำหนดนโยบายหรือระดับรัฐบาลกลางหรือหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด” ได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาจำแนกการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง รองลงมาคือด้านการแสดงประชามติและประชาพิจารณ์ทางการเมือง ต่อมาคือด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความเป็นผู้ที่มีความสนใจต่อการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอยู่มากดังเห็นได้ว่าประชาชนสนใจไปเลือกตั้งอยู่ในระดับที่มาก ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณฯ โจมจตุรงค์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ เขตประเวศ” ผลการศึกษา พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ พิงพานิช (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก” ผลการศึกษา พบว่า 1.ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยสูง 2. ปัจจัยความเสมอภาคทางสังคมและทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยการให้รางวัล 3. เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาชนในจังหวัดตาก ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระบอบประชาชนในจังหวัดตาก แตกต่างกัน 4.ทุกพฤติกรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.01

2. ความคิดเห็นของประชาชนในปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ด้านสภาพแวดล้อมชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสภาพแวดล้อมชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรม มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือสังคม และ ต่ำที่สุดคือ เศรษฐกิจ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า การที่ทุกภาคส่วนในจังหวัดร้อยเอ็ดได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะการร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบายการจัดทำแผนงานโครงการหรือ

กิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการปฏิบัติการติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในชุมชน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของสื่อมวลชนอันเหมาะแก่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นอย่างดี ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกนิ ปิยวิโร (อะซิม) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความเห็นทางการเมืองยุคเก่าใช้การสนทนาและในยุคใหม่แสดงความเห็นผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ 2) ด้านความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชติดตามข้อมูลข่าวสารตามยุคสมัย และข้อมูลแบบวัฒนธรรมร่วมสมัยผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ 3) ด้านความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคมแตกต่างกันออกไปตามความรู้และระดับการศึกษา มีการใช้สิทธิหน้าที่ของตนตามพื้นฐาน 4) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐและนักการเมืองเพื่อพัฒนาสังคมของตน 2. องค์ประกอบของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2. ความพร้อมเพียรประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการคุ้มครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง 7. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลงตัว

2.2 ด้านจิตวิทยาทางการเมือง จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านจิตวิทยาทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทศนคติทางการเมือง มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด (รองลงมาคือ ความสนใจทางการเมือง และต่ำที่สุดคือ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความสนใจต่อการเมืองอยู่มากพอสมควรทั้งนี้อาจมี

อุดมการณ์และทัศนคติเชิงบวกต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเห็นได้จากผลการวิจัยนี้ว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและในทุกด้านนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม เวชกามา (2562) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา” ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสมาชิกใช้อำนาจนิติบัญญัติบริหาร และตุลาการด้วยตนเอง โดยมีความคิด พูด และทำด้วยเมตตาต่อกัน กระจายผลประโยชน์ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจนิติบัญญัติและบริหารแทนตนผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดีและหวังประโยชน์สุขร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและวิถีชีวิตของตนในรูปของภาคพลเมืองหรือผ่านตัวแทนตามหลักสภานิติธรรม และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกเถียง เป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมืองในรูปของประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างหลากหลายให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันด้วยไมตรีจิต

2.3 ด้านการบูรณาการหลักหลักอุปทานิยธรรม 7 จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบูรณาการหลักหลักอุปทานิยธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ถัดมาคือ ไม่ใช้อำนาจควบคุม รักษาและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่ที่ประชุมกำหนดร่วมกัน กำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ความพร้อมเพียงกันประชุมและดำที่ที่สุดคือ เคารพต่อมติที่ประชุม ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า รวมทั้งน้อมนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันประกอบด้วยหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ความพร้อมเพียงกันประชุม ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่ใช้อำนาจควบคุม เคารพต่อมติที่ประชุม รักษาและดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะชิม) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองยุคเก่าใช้การสนทนาและในยุคใหม่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ 2) ด้านความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและ

นักการเมือง ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชติดตามข้อมูลข่าวสารตามยุคสมัย และข้อมูลแบบวัฒนธรรมร่วมสมัยผ่านสื่อสารสังคมออนไลน์ 3) ด้านความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคม ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ทางการเมืองและสังคมแตกต่างกันออกไปตามความรู้และระดับการศึกษา มีการใช้สิทธิหน้าที่ของตนตามพื้นฐาน 4) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐและนักการเมืองเพื่อพัฒนาสังคมของตน 2. องค์ประกอบของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักอภิธานิธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2. ความพร้อมเพียงกันประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการคุ้มครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง 7. การทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลงตัว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มชุมชนโดยรอบเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับนโยบายควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดและทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่อื่นๆเพิ่มเติมอีก

2.2 ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นๆ ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ พึ่งพานิช.(2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก.
วารสารวิชาการสถาบันการจัดการแห่งแปซิฟิก สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 5(1),170-183.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ.(2551). ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด : ทำอย่างไรให้เป็นจริง.
กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.กรุงเทพฯ : บริษัท วีอินเตอร์ พรีนซ์.
- นิยม เวชกามา.(2562). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร
ตามแนวพุทธจิตวิทยา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม).(2564). การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วน
ร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูริวัจน์ ภูณยุตปิรีดา. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: แนวคิด หลักการและการส่งเสริม.
วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ. 5 (2), 384-400.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2554). กระแสใหม่ของวิถีชีวิต เสรีภาพ และวัฒนธรรม ใน 5 ทศวรรษที่ผ่านไป.
กรุงเทพฯ : ศักยิตสยาม
- สนุก สิงห์มาตร และ สัญญา เคนาภูมิ.(2558). ประชาธิปไตยกินได้: ของจริงหรือแค่วาทกรรมการเมือง.
วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2 (2), 91-107.
- สำนักงานสถิติ จังหวัดร้อยเอ็ด.(2564). จำนวนประชากรจังหวัดร้อยเอ็ด.[Online]. แหล่งที่มา:
http://roiet.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=669:2--2563---2562&catid=116&Itemid=607.
- อรนุช โจมจตุรงค์.(2549). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภา
กรุงเทพฯ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา
- อารีย์วรรณ พูลทรัพย์.(2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition. New York: Harper and Row Publications.